

Затверджую

Голова приймальної комісії
НУ «Запорізька політехніка»

Віктор ГРЕШТА

« 12 » травня 2022 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту для абітурієнтів, які вступають до НУ «Запорізька політехніка» на навчання за освітнім ступенем «магістр» на основі раніш здобутого освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» («Фінанси і кредит», «Фінансово-економічна безпека»).

Для оцінки знань абітурієнтів на фаховому іспиті фаховою атестаційною комісією розроблені критеріально-орієнтовані тестові завдання, які дозволяють встановити рівень сформованості компетентностей, необхідних для засвоєння змісту навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» («Фінанси і кредит», «Фінансово-економічна безпека») ступеня «магістр».

Фаховий іспит може проводитись очно та/або дистанційно із використанням інформаційного сервісу «Система дистанційного навчання» НУ «Запорізька політехніка». При проведенні в дистанційному форматі обов'язковою є процедура візуальної ідентифікації вступника, здійснюється відеофіксація іспиту.

Вступники повинні знати і вміти:

Статистика:

- предмет, метод та завдання статистики;
- проводити статистичне дослідження у відповідності до його мети та характеристик об'єкту;
- основні поняття, види статистичного зведення, групування та рядів розподілу;
- поняття абсолютних, відносних, середніх показників та особливості їх застосування;
- обґрунтовувати та визначати модель показника, враховуючи мету дослідження та суть явища; визначати характеристики середніх та структурних середніх величин; проводити аналіз варіації та форм розподілу;
- основні характеристики форми розподілу, оцінку концентрації розподілу;
- види та правила побудови рядів динаміки, визначати показники аналізу рядів динаміки та середні показники динаміки;

- проводити аналіз зміни економічних показників під впливом окремих факторів, використовуючи індексний метод.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Статистика.

1. Методологічні засади статистики:

- Предмет статистичної науки.
- Метод статистики.
- Поняття, категорії й показники статистики.

2. Зведення і групування статистичних даних:

- Статистичне зведення.
- Статистичні групування.
- Методологія статистичного групування.

3. Узагальнюючі статистичні показники:

- Абсолютні статистичні показники.
- Відносні показники.
- Загальна характеристика середніх величин.
- Узагальнюючі степеневі середні показники.

4. Аналіз рядів розподілу:

- Ряди розподілу, принципи їх побудови.
- Частотні характеристики рядів розподілу.
- Структурні середні величини.
- Показники варіації.

5. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів:

- Характеристика форм розподілу. Розрахунок коефіцієнта концентрації.

6. Аналіз інтенсивності динаміки:

- Загальна характеристика рядів динаміки.
- Найважливіші характеристики динамічних рядів.

7. Індексний метод:

- Суть, значення та види індексів.
- Агрегатна форма індексів.
- Середньозважені індекси.
- Індеси змінного, постійного складу та структурних зрушень.

Банківська система:

Вступники повинні знати і вміти:

- типи та функції банківських систем, поняття та види банків;
- банківську інфраструктуру та структуру банківської системи України;
- повноваження і операції Національного банку України та основи грошово-кредитної політики;
- основні засади державного регулювання банківської системи;
- реєстрація, ліцензування та організація діяльності банку;

- банківські ресурси та їх структура;
- особливості проведення активних операцій банків, банківське обслуговування зовнішньо-економічної діяльності;
- функціонування банківської системи на етапі глобалізації фінансових відносин.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Банківська система:

1. Банківська система: суть, типи, принципи та функції:

- Банківська система: суть та місце в фінансово-економічній системі країни;
- Принципи побудови та типи банківських систем різних країн.

2. Структурні компоненти банківської системи України:

- Інфраструктура та структура банківської системи України;
- Національний банк України: правові основи функціонування, завдання, функції та організаційна структура.

3. Основні засади державного регулювання банківської системи:

- Державне регулювання банківської системи України: суть, механізм, законодавчі та виконавчі органи;
- Регулювання діяльності банків в Україні.

4. Банківські ресурси як основа функціонування банку:

- Суть ресурсів банку та їх структура.

Вступники повинні знати і вміти:

Фінансовий ринок:

- основні механізми взаємодії держави, фінансових інститутів, підприємств і організацій на фінансових ринках;
- основні поняття, показники та аналіз фондового ринку;
- основні поняття, показники та методи оцінки ринкової вартості цінних паперів;
- основні поняття, показники та методи аналізу інвестиційної привабливості фінансових інструментів;
- основні поняття, показники та аналіз валютного ринку;
- основні поняття, показники та аналіз грошового ринку;
- основні поняття, показники та оцінка ринку банківських позик;
- аналізувати сегменти фінансового ринку та діяльність фінансових посередників;
- здійснювати оцінку ефективності використання різних видів фінансових інструментів, рух яких опосередковує взаємовідносини між суб'єктами фінансового ринку для залучення капіталу;
- аналізувати джерела фінансових ресурсів та їх використання суб'єктами фінансового ринку на основі аналізу руху грошових потоків в економіці;

- виконувати економічні розрахунки дохідності, ціни та інших показників, що характеризують фінансові інструменти.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Фінансовий ринок:

1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці:

- Сутність та структура фінансового ринку.
- Склад суб'єктів на фінансовому ринку, їх класифікація.

2. Регулювання фінансового ринку:

- Методи регулювання банківської діяльності.
- Державна політика на валютному ринку.
- Роль саморегулюючих організацій на ринку цінних паперів.

3. Поняття та класифікація фінансового посередництва:

- Поняття фінансового посередництва: функції та значення фінансових посередників на фінансовому ринку, їх класифікація.

4. Процентні ставки та їх структура:

- Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів.
- Практичне застосування концепції вартості грошей у часі.

5. Ризик і ціна капіталу:

- Специфіка ціноутворення на фінансовому ринку. Особливості ціноутворення на різні фінансові інструменти.

6. Ринок облігацій як складова ринку капіталу:

- Характеристика видів і типів облігацій та їх роль в економіці.
- Емісія і форми розміщення облігацій на первинному та вторинному, біржовому та позабіржовому ринках.

7. Ринок пайових цінних паперів:

- Характеристика акцій і законодавче підґрунтя емісії акцій.

8. Ринок похідних цінних паперів:

- Похідні цінні папери, їх види та характеристика:

9. Грошовий ринок і ринок банківських позик:

- Характеристика облікового ринку та його особливості.
- Характеристика міжбанківського ринку.

10. Валютний ринок:

- Види діяльності на валютному ринку.
- Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку.

11. Фондова біржа та біржові операції:

- Організаційно-правові засади функціонування фондових бірж і порядок торгівлі на них.

12. Фундаментальний і технічний аналіз:

- Показники оцінки акцій і облігацій.
- Фінансова оцінка цінних паперів.

Вступники повинні знати і вміти:

Страховання:

- суть страхування як економічної категорії та його застосування в сучасних умовах;
- класифікацію страхування;
- визначати страхові збитки та страхове відшкодування;
- розкривати необхідність, сутність і роль страхування у соціальній та економічній інфраструктурі суспільства;
- визначати основні критерії страхових ризиків;
- висвітлювати поняття страхового ринку, чинники та умови його формування та функціонування;
- розглядати необхідність, значення та мету державного регулювання страхової діяльності;
- визначати предмет та структуру договору страхування;
- ознайомитися із видами проведення страхування та його формами;
- розкривати сутність категорій страхування та визначення франшизи;
- ознайомитися із посередницькою діяльністю у сфері страхування;
- розглядати обов'язки страховика і страхувальника для взаємодії на страховому ринку;
- визначати порядок і умови здійснення страхових виплат та страхового відшкодування;
- розглядати умови забезпечення платоспроможності страховиків;
- розкривати необхідність державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Страхування:

1. Сутність, принципи та роль страхування:

- Необхідність страхового захисту та його форми.
- Суть страхування як економічної категорії та його специфічні ознаки.
- Принципи і функції страхування.
- Роль та значення страхування в системі економічних відносин.

2. Класифікація страхування:

- Класифікація страхування за об'єктами.
- Форми проведення страхування.
- Системи страхування та франшиза.

3. Страхові ризики та їх класифікація:

- Поняття та економічна суть страхових ризиків.
- Класифікація та оцінка ризиків у страхуванні.

4. Страховий ринок:

- Поняття страхового ринку та його структура.
- Страхові посередники, їх роль на страховому ринку.

5. Страхова організація:

- Організаційні форми страховиків.
- Структура страхових компаній.
- Об'єднання страховиків та їх функції.

6. Державне регулювання страхової діяльності:

- Необхідність, значення та мета державного регулювання страхової діяльності.
- Правове регулювання страхової діяльності в Україні.
- Державний нагляд за страховою діяльністю.
- Завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.

Вступники повинні знати і вміти:

Фінанси підприємств:

- сутність фінансових ресурсів підприємств, методи і джерела їх формування, організація фінансової діяльності підприємств;
- особливості забезпечення підприємств фінансовими ресурсами та оцінки їх фінансового стану;
- здійснення розрахунків грошових надходжень, прибутку і його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку;
- визначення потреби в оборотних коштах, джерела фінансування відтворення основних виробничих фондів та їх ефективне використання;
- методи оцінки та показники фінансового стану, фінансового планування та санації підприємства.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Фінанси підприємств:

1. Основи організації фінансів підприємств:

- Суть фінансів підприємств;
- Функції фінансів підприємств;
- Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств;
- Джерела формування фінансових ресурсів підприємств.

2. Грошові надходження підприємств:

- Класифікація грошових надходжень підприємств;
- Методи прогнозування і планування виручки;
- Розподіл грошових надходжень;
- Валовий дохід та чистий дохід.

3. Формування і розподіл прибутку:

- Економічний зміст прибутку;
- Методи нарахування прибутку;
- Собівартість продукції та її вплив на формування прибутку;
- Прогнозування і планування прибутку;
- Розподіл прибутку.

4. Обігові кошти та їх організація на підприємстві:

- Методи визначення потреби в обігових коштах;

- Поняття норм і нормативів обігових коштів;
- Суть прямого та економічного методу обчислення нормативів обігових коштів;

- Показники стану та використання обігових коштів.

5. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів:

- Економічна характеристика складу і структура основних фондів;
- Показники стану і використання основних виробничих фондів;
- Знос і амортизація основних фондів;
- Планування і використання амортизаційних відрахувань.

6. Оцінка фінансового стану підприємства:

- Показники фінансового стану підприємства;
- Показники ліквідності та методика їх визначення;
- Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

7. Фінансова санація підприємств:

- Сутність та ціль фінансової санації підприємств;
- Фінансова криза на підприємстві, її симптоми і фактори виникнення;
- Економіко-правові аспекти санації і банкрутства господарських суб'єктів;
- Санація шляхом реорганізації (реструктуризації);
- Черговість задоволення вимог кредиторів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою від 100 до 200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Кожний варіант тестів містить 30 завдань, які розподілені за трьома рівнями складності (по 10 завдань кожного рівня). Складність екзаменаційних завдань визначається, як правило, кількістю логічних кроків, які повинен виконати абітурієнт у процесі пошуку відповіді.

1-й рівень містить 10 завдань мінімального рівня складності, для відповіді на які достатньо орієнтуватися в законодавчих, нормативних документах та навчальній літературі, які регламентують відповідну ланку сфери фінансів, зокрема фінанси підприємств, банківську систему, фінансовий ринок, страхування і визначають загальні положення щодо теоретичних основ досліджуваного питання, а також основи аналізу (статистика).

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється двома балами.

2-й рівень, який містить 10 завдань середнього рівня складності, дозволяє з'ясувати рівень знань абітурієнта щодо загальних спеціальних знань з дисципліни, що містять поєднання теоретичних та практичних вмінь.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється трьома балами.

3-й рівень містить 10 завдань підвищеної складності, відповідь на які

вимагає володіння абітурієнтом поглиблених спеціальних положень, які виникають в практиці фінансової системи.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється п'ятьма балами.

Отже, максимальна кількість балів, яку абітурієнт може отримати за правильно виконані завдання всіх трьох рівнів, складає більше ніж 100 балів.

У разі наявності в паперовій роботі більше однієї відміченої відповіді на кожне запитання, за це запитання виставляється нуль балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання закреслена, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки і міркування, що приводять до відповіді на завдання, абітурієнт виконує на чернетці. Перевірка цих записів екзаменаторами не передбачається. Екзаменатори перевіряють лише вірність закреслених відповідей серед запропонованих на кожне завдання варіантів А, Б, В, Г, Д, Е в листі відповіді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Статистика.

1. Теорія статистики: Навчальний посібник / Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук., Ткач Є.І.- К.: Либідь, 2001.- 320с.
2. Щурик М.В. Статистика: навчальний посібник.- [2-ге видання, оновлене і доповнене].- Львів: «Магнолія - 2006», 2011.- 545 с.
3. Статистика: структурно – логічні схеми та задачі: навч. посіб. / А.М. Єріна, В.Б. Захожай, І.Г. Манцуров та ін. За наук. ред. А. М. Єріної.- К.: КНЕУ, 2007, - 304 с.
4. Глосарій термінів. Державна служба статистики України. [Електронний режим]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Банківська система.

1. Реверчук С. К. Банківська система: підручник / С. К. Реверчук. – Львів «Магнолія 2006», 2013. – 400 с.
2. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 400 с.
3. Банківська система /навчальний посібник/ (Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. – 444с.
4. Закон України: «Про банки і банківську діяльність» (зі змінами і допов.). [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні (зі змінами і допов.). Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
6. Основні засади грошово-кредитної політики на 2019 рік та середньострокову перспективу. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://bank.gov.ua>.

Фінансовий ринок.

1. Еш С.М. Фінансовий ринок: [Навч.посібник, 2-ге вид.] / С.М. Еш. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 528 с.
2. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок: [Навч.посібник]. / С.О. Маслова, О.А. Опалов. - К.: Каравела, 2003. - 344с.
3. Колісник М.К., Маслак О.О., Романів Є.М. Фінансовий ринок: [Навч. посіб]. / М.К. Колісник, О.О. Маслак, Є.М. Романів. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004.- 118 с.

4. Калина А.В., Кощеєв О.О. Фондовий ринок: [Навч. посібник для дистанційного навчання]. / К.: Вид-во «Університет «Україна», 2006.- 478 с.
5. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Ринок цінних паперів: [Навч. посіб.]. / — К.: Центр навч. літ., 2005. -522 с.
6. Смолянська О.Ю. Фінансовий ринок: [Навчальний посібник]. / Київ: Центр навчальної літератури, 2005.-384 с.
7. Мозговий О.М. Фондовий ринок: [Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. /— К.: КНЕУ, 2001.- 604 с.

Страховання.

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР (зі змінами і допов.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.
3. Ліга страхових організацій України (ЛСОУ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uainsur.com>.
4. Бабенко-Левада В.Г. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Страховання» для студентів спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит» всіх форм навчання, ЗТНУ. – 2013.
5. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посібник [для студ. вищих навч. закл.] / Т.А.Говорушко. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К.: Центр навч. л-ри, 2008. – 344 с.
6. І.В. Фисун, Г.М. Ярова. Страховання. навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 232с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.twirpx.com.
7. Ткаченко Н.В. Страховання: навч. посібник для самост. роботи студентів/Н.В. Ткаченко.- К.: Ліра – К, 2007.-376 с.
8. Ткаченко Н.В. Страховання. Практикум: навч. посібник для самост. роботи студентів/Н.В. Ткаченко.- К.: Ліра – К, 2009.-270 с.
9. Фисун В.І. Страховання: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів: рек. МОНУ/ В.І. Фисун, Г.М. Ярова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 227 с.
10. Яворська Т.В. Страхові послуги: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 350 с.
11. Страхові послуги: підручник / С.С.Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін.; Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С.Осадець і доц. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
12. Страхові послуги: навч. посіб. / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, І.В. Демянюк; за заг. ред. Д.І. Деми. – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.: Алерта 2013. – 526 с.

13. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія2006», 2014. – 328 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com>.

Фінанси підприємств.

1. Фінанси підприємств: підручник / керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. [3-тє вид., перероб. та доп.] — К.: КНЕУ, 2001. — 460 с., іл.

2. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Г.М. - К., Знання Прес - 2004. -291с.

3. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 №2343-ХІІ ст.45 в останній чинній редакції від 01.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

4. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник — К.: КНЕУ, 2004 - 412 с.

Затверджено на засіданні
фахової атестаційної комісії
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
(«Фінанси і кредит», «Фінансово -
економічна безпека»)
«12» травня 2022р.

Голова фахової атестаційної комісії
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування» («Фінанси і кредит», «Фінансово -
економічна безпека»)

І.Г. Пахомова